

1. ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจและการเงินที่มีต่อระบบเศรษฐกิจในภูมิภาค รวมถึงนโยบายและการแก้ไขปัญหา

1.1 ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจและการเงินที่มีต่อระบบเศรษฐกิจในภูมิภาค

วิกฤตการเงินโลก ซึ่งมีต้นกำเนิดจากภาคอสังหาริมทรัพย์ในสหรัฐฯ ได้มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภูมิภาคผ่านช่องทางการค้า ส่งผลให้เศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียน ซึ่งพึ่งพาการส่งออกไปยังประเทศผู้นำทางเศรษฐกิจเดิม (สหรัฐฯ ยุโรป) ได้หดตัวลง รายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย (หน่วย: ร้อยละ)

ประเทศคู่ค้าหลักเรียงตามสัดส่วนมูลค่าส่งออก (สัดส่วนปี 2552)	2551		2552				2553
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1		
14 ประเทศ (78.2%)	1.8	-0.4	-2.3	-1.2	0.1	2.9	na
จีน (19.9%)	0.4	-2.4	-3.3	-3.8	-2.6	0.1	2.5*
สหรัฐฯ (13.2%)	9.6	8.7	6.2	7.9	9.1	10.7	11.9
เวียดนาม (10.2%)	0.6	-4.0	-5.0	-4.8	-4.0	-2.1	0.5*
อินโดนีเซีย (9.2%)	-1.2	-5.2	-8.9	-5.7	-5.2	-1.0	4.6
ออสเตรเลีย (8.2%)	2.4	-2.7	-7.5	-3.7	-2.2	2.6	8.2
ฮ่องกง (8.1%)	2.3	1.3	1.1	0.7	0.9	2.7	na
สิงคโปร์ (4.1%)	1.1	-2.0	-9.4	-3.1	0.6	4.0	15.5
มาเลเซีย (3.6%)	4.6	-1.7	-6.2	-3.9	-1.2	4.5	10.1
เกาหลี (3.1%)	6.2	5.3	3.1	4.4	5.2	7.7	5.9
ไต้หวัน (2.9%)	6.0	4.5	4.5	4.1	4.2	5.4	5.7
ญี่ปุ่น (2.8%)	7.3	6.4	5.8	6.1	7.9	6.0	na
เกาหลีใต้ (2.7%)	3.8	0.9	0.6	0.8	0.4	1.8	na
นิวซีแลนด์ (2.2%)	2.2	0.2	-4.2	-2.2	0.9	6.0	7.8
บราซิล (0.7%)	0.7	-1.9	-9.1	-6.9	-1.0	9.2	13.3

สำหรับประเทศไทย เศรษฐกิจได้เริ่มหดตัวตั้งแต่ไตรมาสที่ 4 ของปี 2551 ที่ร้อยละ -4.2 ต่อปี และหดตัวต่ำที่สุดในไตรมาสแรกของปี 52 ที่ร้อยละ 7.1 เนื่องจากภาคการส่งออกที่หดตัวกว่าร้อยละ -17.9 ต่อปีในไตรมาสแรกของปี 52

เพื่อหยุดการทรุดตัวของเศรษฐกิจ หยุดการเพิ่มของคนว่างงาน หยุดความเชื่อมั่นที่ตกต่ำ เราจำเป็นต้องใช้นโยบายการคลังแบบขยายตัว เพราะในยามที่เศรษฐกิจทรุดตัวหรือหดตัว เราต้องการเม็ดเงินมาพยุงและกระตุ้นเศรษฐกิจ จึงต้องอัดฉีดรายจ่ายภาครัฐและสินเชื่อจากธนาคารเฉพาะกิจของรัฐเข้าไปในระบบเศรษฐกิจให้มากขึ้น และหรือ ลดภาษีที่จำเป็น เพื่อให้เศรษฐกิจหยุดการทรุดตัวและค่อยๆ ฟื้นตัว และเมื่อเศรษฐกิจฟื้นตัวดีแล้ว ค่อยกลับมาใช้นโยบายการคลังแบบสมดุลหรือแบบเกินดุลตามความเหมาะสมต่อไป

1.2 บทบาทของนโยบายการคลังที่ใช้แก้ปัญหาเศรษฐกิจในช่วงวิกฤตปี 2551 - 2552

ในเดือนมีนาคม 2552 รัฐบาลได้ออกมาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะที่ 1 (Stimulus Package 1 หรือ SP1) เพื่อบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับกลุ่มคนที่เดือดร้อนมากที่สุดจากการทรุดตัวของเศรษฐกิจ ภายใต้มาตรการ SP 1 มีการเพิ่มวงเงินงบประมาณรายจ่ายในช่วงกลางปี 2552 ขึ้นไปอีก 1.167 แสนล้านบาท และจากข้อมูลเชิงประจักษ์ ณ สิ้นปีงบประมาณ 2552 พบว่า เม็ดเงินในหลายโครงการอัดฉีดเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจได้อย่างน่าพอใจ มาตรการดังกล่าวสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 4 โครงการใหญ่ ได้แก่

- โครงการช่วยเหลือเร่งด่วนโดยการเติมเงินให้ประชาชน อันประกอบด้วย เบี้ยคนชรา เบี้ยสงเสริม อสม. และเช็คช่วยชาติ 2 พันบาท
- โครงการลดภาระให้ประชาชน อันประกอบด้วย โครงการ 5 มาตรการ 6 เดือน และโครงการเรียนฟรี 15 ปี
- โครงการสร้างภูมิคุ้มกันให้ประชาชน ชุมชน และธุรกิจ เช่น โครงการช่วยเหลือ SMEs
- โครงการลงทุนขนาดเล็ก เช่น โครงการก่อสร้างภายในหมู่บ้าน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และอาคารที่พักตำรวจ

นอกจากนี้ได้มีการออกมาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ ได้แก่ 1. มาตรการภาษีเพื่อช่วยเหลือค่าครองชีพ และสนับสนุนผู้ประกอบการขนาดกลาง ขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชน 2. มาตรการภาษีเพื่อช่วยเหลือธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และ 3. มาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นธุรกิจการท่องเที่ยว โดยให้ส่วนราชการและบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลจัดการอบรมสัมมนาในประเทศ มาตรการด้านภาษีนี้นั้น จะเป็นส่วนเสริมให้ ภาคธุรกิจสามารถดำเนินธุรกิจได้คล่องตัวมากขึ้น มีภาระค่าใช้จ่ายด้านภาษีลดลง และสามารถหักลดหย่อนภาษีได้มากขึ้น

หลังจากนั้นในเดือนสิงหาคม 2552 รัฐบาลใช้นโยบายกึ่งการคลัง (Quasi Fiscal Policy) ผ่านนโยบายสินเชื่อของธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ ถือเป็นนโยบายอีกทางหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มสภาพคล่องให้กับระบบเศรษฐกิจ เกิดการจ้างงานและลงทุนได้ เพราะข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า สินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ เอกชนลดลงไปมากจึงต้องอาศัยสินเชื่อจากธนาคารเฉพาะกิจของรัฐเข้ามาทดแทน

สำหรับการกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะยาว รัฐบาลได้มีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจระยะที่ 2 (Stimulus Package 2 หรือ SP2) ต่อเนื่องจาก SP1 หรือที่เรียกว่า "แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2553 - 2555" วงเงิน 1.43 ล้านล้านบาท เพื่อให้เศรษฐกิจฟื้นฟูและผ่าทางตันหลังวิกฤตเศรษฐกิจโลกได้อย่างแท้จริง รัฐบาลจึงจำเป็นต้องกู้เงินจำนวน 800,000 ล้านบาท เพื่อใช้ในการลงทุนเพิ่มเติมจากงบลงทุนประจำปี

งบประมาณ โดยออกเป็น พ.ร.ก. กู้เงินจำนวน 400,000 และ พ.ร.บ. กู้เงินอีก 400,000 ล้านบาท โดยแหล่งเงินที่จะนำมาใช้ในการลงทุนส่วนใหญ่จะมาจากการกู้เงินภายในประเทศเป็นหลักเนื่องจากมีสภาพคล่องเหลือเฟือ และบางส่วนเป็นการดำเนินการแบบ PPP คือ รัฐบาลกับเอกชนร่วมลงทุนด้วยกัน

ในส่วนของมาตรการด้านการเงินนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเป็นการปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายลงจากระดับที่ร้อยละ 3.75 ในช่วงปลายปี 2551 ต่อเนื่องมาเรื่อยๆ จะ ณ ปัจจุบัน ดอกเบี้ยนโยบายอยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 2.75

2. ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจต่อปัญหาความยากจนและการพัฒนา

วิกฤตเศรษฐกิจและการเงินของโลกได้ส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจจริงของไทยผ่านช่องทางการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งส่งผลให้การจ้างงานในภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกสินค้าและบริการได้รับผลกระทบไปด้วย โดยอัตราการว่างงานในไตรมาสแรกของปี 52 อยู่ในระดับสูงที่สุดที่ร้อยละ 2.0 ของกำลังแรงงานรวมหรือประมาณ 770,000 คน

ดังนั้น เพื่อบรรเทาผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจต่อผู้มีรายได้น้อย รัฐบาลจึงได้ดำเนินนโยบายอุดหนุนค่าครองชีพของประชาชนผ่านการยกเว้นค่าไฟฟ้าและน้ำประปา และการยกเว้นค่าธรรมเนียมรถไฟฟ้า 3 และรถยนต์นั่งสาธารณะ นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้มีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ (SPI) เพื่อกระตุ้นการจ้างงานให้กลับมาสู่ระดับก่อนวิกฤต

สืบเนื่องจากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐประกอบกับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก ได้ส่งผลให้การจ้างงานได้กลับมาสู่ระดับเทียบเท่ากับระดับก่อนวิกฤต โดยล่าสุดในเดือน มี.ค. 53 อัตราการว่างงานของไทยอยู่ที่ระดับร้อยละ 1.0 ของกำลังแรงงานรวมหรือประมาณ 370,000 คน